

Українська Академія Наук Америки
Шікаґо, Іллінойс

КАРПАТСЬКА УКРАЇНА

Від Передісторичних Часів
до Сьогодні

Карпатська Україна — ПОКЛИК

до

Братів і Сестер, Карпатських
Русинів-Українців, Вільних
Громадян Зєдинених Держав
Америки,

Української Академії Наук Америки
Дружнєє Послання

Шікаґо, Іллинойс
Січень, 1939

КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ
Передвістникови
ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ
Від Татри по Кавказ
та від Чорного Моря по Балтик
з поклоном і привітом
ЗАОКЕАНСЬКІ УКРАЇНЦІ.

Дорогі Наші Брати і Сестри!

УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК АМЕРИКИ, найвища наукова установа українська на вільній Землі Вашингтона, яка своєю дотеперішньою науковою діяльністю зєднала собі загальне признание серед усіх культурних народів світу, звертається до Вас у теперішню велику історичну хвилю слідуючим Братнім Покликом:

Дорогі і Рідні Наші Брати і Сестри!

Прастара земля Батьків Ваших переживає нині величезні хвилини.

Після вікового поневолення мадярського вона стала нині з волі великих і справедливих союзних держав: Англії, Франції, Італії та Німеччини **Землею Вільною!**

На неї звернені нині очі всього цивілізованого світу, так як усі надіються, що з Хуста, теперішньої столиці Карпатської України, піде вже ясний шлях до золотоверхого Києва, до відновлення старої та могутньої Держави Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Володимира Мономаха, Богдана Хмельницького, Івана Мазепи, та, недавно тому, Михайла Грушевського, Павла Скоропадського й Семена Петлюри.

Немає ніякого сумніву, що Країна Батьків Ваших тримає нині у руках Золотий Ключ до **Великої і Вільної, Суверенної України**, що сягатиме від Татри аж по Кавказ, та від Чорного моря аж по Балтик. Повітаємо сердечно у нашій **Великій Україні** й нашу дорогу Посестру — нашу Рідну Словаччину.

Велика та незвичайна це Честь і Слава для Вас!

На жаль, читаємо у деяких часописах, друкованих для Вас в Америці та виносимо, що є між Вами жмінка платних агентів наших ворогів, які бунтують Вас проти теперішньої Влади Карпатської України, та баламутять Вас, вмовляючи у Вас, що буцім Ви, Закарпатські Українці, не є українського-руського роду, але мадярського; а дехто каже, що Ви “Русські Москалі”, себто Росіяни, та, що Ваша земля ніколи **Україною** не звалась...

Позвольте нам прояснити ці важні проблеми на основі **Науки**, а головнож на основі та у світлі **Науки Історичної**.

УВАЖАЄМО нашим найпершим обов'язком ствердити врочисто перед усім культурним світом, що це є великою історичною неправдою голосити перед світом що неначе ми, Українці, замешкуємо прикарпатські землі лише почавши від XIV. століття. Таку погану і лукаву брехню надрукували наші вороги — між иншим, у великій етнографічній мапі, що вийшла "under the direction of Professor G. Bery" (London, Wm. Dawson & Sons, Ltd.).

У згаданому жерелі читаємо:

"The Ruthenians (Ruthenes-Ukrainians) colonized the interior parts of the Carpathian Mountains about the end of the fourteenth century".

Як професор G. Bery дозволив видати таку горендальну брехню під своїм іменем, цього ми не можемо зрозуміти. Всетаки факт цей не приносить чести ані самому пану професорови, ані, що більше, британській нації... Та всеж мотиви тієї безсоромної мистифікації зрозумілі і малограмотному.

Українська людиність сколонізувала карпатські околиці ще в доісторичних часах. Її застали там азійські мадярські зайди літ тому тисяч, у хвилі своєї інвазії наддунайської китловини, 895. року.

Вже славний славянський дослідник, Шафарик, (1) доказував, що Русини-Українці були автохтонами, споконвічними мешканцями Угорщини. Знаменитий мадярський літописець, так званий Анонімний Нотар Короля Белі (Anonymus Belae Regis Notarius) свідчить, що провідником Мадярів у їхньому поході у наддунайську китловину були східно-галицькі лучники та селяни в силі 5,000 душ, яким український Володар Галичини — Dux Galiciae — велів мостити шлях через правічні ліси у наших Карпатах: "qui eis per silvam Novos viam prepararent usque ad confinium Hungariae." Пущу Novos ідентифікують учені з лісами Avos у Сатмарським комітаті (окрузі) (2), що являється теж цінним доказом того, що угорсько-українська границя бігла вже тоді, 895. року, північним краєм наддунайської китловини (3).

(1) Slavische Alterthümer, II., p. 106.

(2) Головацького ідентифікування пущи Novos з Гошівським Лісом у Стрийській окрузі Галичини мусить відпасти. Н. П. Г. і У. Р., ч. I., стр. 618, увага 3. Москва, 1878.

(3) ANONYMI Gesta Hungarorum: ENDLICHER, Monumenta Agradiana. S. Galli, 1849.

Подібно звітують середньовічні мадярські хроністи: Kéza та Thuróczy; а Bonfin теж зазначає у своїх знаменитих "Rerum Hungar. Decades quatuor cum dimidia" Frankfurt, 1581 стор. 132., що мадярські заїди "per diversas gentes agmina ducebantur, quum innumera multitudo simul iter facere non posset".

Після довгої та важкої мандрівки через Карпатські провали добилася вкінці мадярська орда до Мукачева, де вийшла на її зустріч місцева **славянська** людність, т. є наші Русини-Українці, піддані того самого, на жаль незнаного нині "Ducis Galicie". Від півдня з'явилися й болгарські колоністи, прогнані зі своєї вітчизни турськими заїдами такогж походження що й Мадяри, як свідчить той самий мадярський літописець: "qualiter etiam ipsi Slavi de terra Bulgariae conducti fuerunt ad confinium Ruthenorum."

Немає найменшого сумніву, що вся гориста Підкарпатська Україна стояла вже тоді у звязку з великою Державою Київською. З повстанням могутньої держави — опісля Королівства Галицько-Волинського (1050-1350), перейшла вона під управу Володарів Галицько-Волинських. Наша велична середньовічна **Дума про Полк Князя Ігоря** ("Слово о Полку Ігоревім") прославляє знаменитого нашого Володаря Галицько-Волинсько-Подільської Держави аж по Чорне Море й Дунай, Ярослава Осмомисла (1153-1187) за те, що "заступав своїми полками путь королеві (угорському)" — у недоступних провалах карпатських.

Запродав нашу чудову Карпатську Україну Мадярам — очивилна річ, без згоди українського народу — поганой пам'яті ляхський король Казимир (1333-1370), договором у Вишгороді 1339. року.

На щастя — у церковних справах уся Закарпатська Україна затримала звязок з Галицько-Українськими Владиками у Перемишлі аж по кінець XVIII. століття. Живі культурні взаємини між Галицькою та "Угорською" Україною в XIX. столітті та у початках XX. століття відомі загально.

Ваші славні предки стали християнами теж дуже вчасно — ще перед появою Мадярів у наддунайських степах. Є навіть певні підстави твердити, що вони прийняли християнство ще довго перед приходом у наддунайські землі св. Первоапостолів Славян, Кирила і Методія, 863. року, як це ясно показується з "**Життя св. Методія**", написаного скоро після смерті Святого одним із його учнів; а теж і з нашої найдав-

ніщої "Літописі" званої під назвою "Несторової". Перші ма-
дьярські князі-християни прийняли християнство східньо-ка-
толицьке від Греків значно пізніше. Перша дружина князя
Гейзи (972-997) була Українка, znana під іменем "Білої Кня-
гині. Читаємо у "Comment, de S. Regni Hungar. Corona, p. 36:

Ritum graecum Hungaria a Hierotheo acceperunt, ritus vero
latinus inductus est ab illis, qui cum Gisela, uxore Stephani,
e Germania in Hungariam venerunt."

По нашому це звучить так:

"Грецький обряд прийняла Угорщина від Еротея, а ла-
тинський обряд увели ті, що прийшли до Угорщини з Гізе-
лею, дружиною Стефана".

Англійський історик пише про цю подію так:

"The splendour of the imperial city (Constantinople) pro-
foundly impressed all the northern barbarians; and the Ma-
gyars, during the 10th century, saw a great deal of the Greeks.
One Transylvanian raider, Gyula, brought back with him from
Constantinople a Greek monk, Hierotheos (c. 950), who was
consecrated "first bishop of Turkia" (1). Simultaneously a brisk
border trade was springing up between the Greeks and the
Magyars, and the Greek chapmen brought with them their re-
ligion as well as their wares. Everything at first tended to favor
the propaganda of the Greek Church. But ultimately political
prevailed over religious considerations.

Alarmed at the sudden revival of the Eastern Empire,
which under the Macedonian dynasty extended once more to
the Danube, and thus became the immediate neighbor of Hun-
gary, Duke Geza, who succeeded Taksony in 972, shrewdly re-
solved to accept Christianity from the more distant and there-
fore less dangerous Emperor of the West" (Germany).

Поважні історики твердять, що українська єпископська
столиця в Мукачеві, яку нині несправедливо прилучено до
Мадярщини, існує від часів св. Первоапостолів Славян, Ки-
рила і Методія (Балудянський, Головацький і прочі). Учений
О. Торонський думав, що українське карпатське населення
війшло у склад великої Держави Київської ще 855. року.
У кожному разі карпатські "Хорвати" брали участь в Оле-
говім поході на Царгород 906. року разом з Галицькими
Дулібами та Тиверцями. Читаємо у Нестора (чи там псев-
до-Нестора), що Володимир Великий (панував від року 979.
до року 1015.) присмирив Хорватів 993. року; а славний ма-
дьярський літописець, так званий "Анонімний Нотар Короля

(1) Византіїці звали Мадярів "Турками", та звідтіля і про-
звали наддунайську Мадярщину "Turkia".

Белі" звітує — очевидно, на основі старинних урядових записок, що літ тому майже тисячу, за панування короля Стефана на Мадярщині, та Володимира Великого у Києві, вся Закарпатська Україна входила у склад великої Держави Київської. Границя між Великою Україною і Мадярщиною бігла тоді долинами рік Тиси і Теплі (притоки Ондави) аж по замок Сольну (*Slana, Sóovar, Salzburg, castrum Salis*), недалеко нашого Пряшова, де і була границя між Великою Україною, Мадярщиною та Польщею. Або, як пише самий *Anonymus Belae Regis Notarius*: "...usque ad castrum Salis, ibique inter Hungaros, Ruthenos et Polonos fines dabant" (1).

Подібно свідчить цінна грамота з року 1132., в якій згадується "*Silva Zepus*" т. є "спишський ліс", який ще й тоді творив границю між Угорщиною, Польщею та Руською Україною, як про це пише славний німецький хроніст, Отто фон Фрайзінген (*Otto von Freisingen*): *silva, que Polonos et Ungaros sejungit.*" (2)

Графом старинного спишського замку був тоді Князь Борис, син русько-української князівни Предслави. Літописець згадує його вперше під роком 1120. Дванайцять літ пізніше, т. є року 1132., вибрався Князь Борис у похід на Панонію — "з намови деяких угорських магнатів", як свідчить згаданий вище німецький літописець, цитуваний у знаменитій "**Історії Галича і Володимира**", пера Хр. Ангеля: Відень, 1792., стр. 113. "*ex vocatione quarundam Ungarorum Comitum silvam, quae Polonos et Ungaros sejungit, transiens, Pannoniam ingreditur.*" (3)

Політичний зв'язок Закарпатської України з могутньою Галицько-Волинською Державою Великих Князів та Королів з роду Ростиславичів та Даниловичів, не улягає ніякому сумнівови, очевидна річ, з короткими перервами в часі воєнних заверюх, спричинених головно династичними справами.

Року 1280. Король Лев Данилович (1264-1300), що був одружений з донькою короля Белі угорського (1335-1370). Констанцією, привернув мечем права Галицько-Волинської

(1) Не має найменшої причини відкидати цю цінну історичну записку.

(2) D. KUNTZ, *Das Zipser Komitat*, p. 51.

(3) CHR. ENGEL, *Geschichte von Halitsch und Wladimir*, 1. Bd., Wien, 1792, p. 113.

Української Держави до Карпатської України — від Спишської Столиці аж по Вишків. Королівським намісником та надзупаном Берегівської Столиці був тоді славний боярин Григорій, що називав себе “урядником Льва, князя руського”, добре відомий нам з малярських грамот під іменням Gergely — Григорій — “Officialis Dux Ruthenorum” (1299-1307). Місто Берегів, прилучене нині несправедливо до Мадярщини, має по нинішній день у своїм гербі знак нашого знаменитого Великого Князя Льва, нащадка великого короля Данила Романовича (1205-1264).

Знаємо теж документально, що замок Мак у Саришській столиці був під рукою українського князя ще 1320. року.

Згодом політичний звязок Закарпатської України з матірним Київом та Галичем перервався. Про напрямок і характер Закарпаття свідчить найкраще цінна вістка з року 1252., коли то Король Беля IV. (1235-1270), сучасник і сват нашого славного Короля Данила Галицького, доносив Папі Іннокентію IV., що напрацювався чимало над приверненням “Русинів” до послуху апостольської столиці в Римі (1). Та вжеж звязь синів одного і того самого українського народу по обох боках Карпат, не переривалась ніколи. Перехід князя литовсько-українського, Федора Корятовича Подільського, біля року 1339. за Карпати, з поважним числом (66 тисячів) українських князів, бояр і вояків, та його коротке князювання у Мукачеві, це лишень одно із многих явищ у віковій історії української людности на Прикарпатті; один епізод у віковій колонізації тієї чудової гірської країни, здоровим та талановитим українським людом, який заселив, та своїм потом і кровю своєю освятив ці землі ще в доісторичних часах.

Одначе замітне тут теє, що Корятовичова “колонізація” сходиться хронологічно з вище згаданим польсько-угорським договором у Вишгороді, а теж і з Казимировою боротьбою з Корятовичами, за Поділля що, річ природна дає

(1) “...dignemini reducere in memoriam, qualiter nos laboravimus in plantatione et amplificatione fidei catholicae, sicut manifestatum est e sollicitudine nostra — in conversione Ruthenorum ad obedientiam sedis apostolicae quorum legati vel jam accesserunt, vel sunt in proxima ad vos recenter accessuri”.

чимало до думання. На жаль докладні вістки про одне і друге не заховалися.

Мандрівки народів викликали, природно, сильний натиск на споконвічне українське осадництво на Закарпатті. Малярські зайти засимілювали одначе вузький полуденний рубець української етнографічної території лише в останніх століттях. Багацько більший натиск ішов на нас на сході, зі сторони волоської (румунської) колонізації в Мараморощині, а теж у Семигороді де ще у XVIII. столітті були доволі численні українські осади. На заході виперав нас вперто з Пряшівщини тугий словацький нарід. На загал одначе — наші етнографічно-територіяльні втрати були і тут і там, незначні. Будучі будівничі Великої України подбають звязати цю чудову і важну Підкарпатську Країну з Матірним Київом раз на віки — від Татри аж по Буковинську Кирлібабу. Основою етнографічно-територіяльного розмеження послужать знамениті “Шематизми” Мукачівської та Пряшівської Дієцезій, яких перші річники появилися роком 1823., зглядно 1827. року. Цінні ці історично-статистичні жерела находяться у Бібліотеці Укр. Академії Наук Америки.

II.

ПЕРШІ письменні вісти про Ваших славних предків стрічаємо вже у станних грецьких та римських авторів — перед і після Христового Різдва. Византійські грамотії звали їх по своєму “Хорватами”, а землю їхню “Хорватією”, — назви, які дотеперішні вчені виводили мильно зі славянських мов (1) — хоча вчений Византійський Імператор Константин Багрянородний (Порфірогенет), що царював у Царгороді літ тому біля тисячу, виразно запримітив, **що це не є назви славянські** (очевидно грецькі!) які виводилися зі слів “хора” і “батис” (ватис), (хорватея) “хоравафтейя” — Хорватія, — слово, яке, як твердить той самий знаменитий Багрянородний історик, значило у мові Батьків Ваших: “**Велика Країна**”, себто “**Велика Україна**”.

Позвольте нам навести тут многоважні ці слова Багрянородного в оригіналі:

«Τὸ δὲ Χρῳάτοι τῆ τῶν Σκλάβων διαλέκτῳ ἐσημεύεται, τούτέστι, οἱ τὴν πολλὴν χώραν κατέχοντες».

В латинським перекладі слова Багрянородного звучать: “Chrobatii autem dicuntur lingua Sclavorum, id est, terram multam possidentes”.

Показується отже ясным, що Земля Батьків Ваших звалася **Великою Країною**, чи там **Великою Україною** від прадавних часах. Старинна ця, славна та прегарна назва не загинула на наших чудовім Підкарпатті ніколи. Вона живе тут в устах нашого народу по нинішний день.

Нашу славну **Країну** або **Крайну** в Ужанській та Земплінській столицях (округах) згадує вже славний російський учений Срезневський (родом Українець) ще 1843. р. Визначний німецький етнограф та історик, Бідерманн, говорить про “Маковицьку Україну” 1862. р. Знаменитий російський історик, археолог та етнограф, Яків Головацький (родом

(1) Це був славний учений Шафарик, що звязував назву **Хорватів** з “Горбами — Карпатами”; хоча вже учений Zeuss остерігав, що “die Etymologie aus chrb, chrib, collis, chrebet, dorsum, scheint unzulässig”. — (Kaspar Zeuss, Die Deutschen und die Nachbarstämme, München, 1837, p. 608, n).

Обі назви **Хорватія** і **Країна** заховалися по нинішний день в етнічних та територіяльних назвах Полуденних Словян — Хорватів (Кроатів) і Країнців (Словінців), які вицімлювали на полудень з прикарпатської **Великої Країни** в історичних часах.

Галицький Українець), пише у своїй капітальній книзі, виданій у Москві 1878. р. (Н. П. Г. і У. Р., т. I. стр. 278-280), що наші Підкарпатські "Русини" зуть все ще свою прегарну підгірську Вітчину **Країною** — і то від Марамороша аж по Маковицю!

Професор А. Петров прослідив особисто так звану Земплинську Україну перед 1891. р., а Професор Др. Олександр Сушко звидів задля дослідів тотожності українського народу всю нашу Карпатську Україну, від Остурні аж по Марамарош 1908. року, з рамени Українського Національного Музея у Львові. Учені: Яворський, Гнатюк, Томашівський та інші, теж нотують у своїх писаннях назви **Країна, Крайня** на всьому Закарпатському Підгір'ю та Верховині, замешканих українською людністю, від Татри аж по Чорногору.

Мадярське жерело теж свідчить, що "mély határörvidék az ő nyelvükön **Krajnának** mondatott és a mai Bereg, Ung, Zemplén és Sárosmegyék határszéleire kiterjedt és századokon át fennállott, míg a **harciasabb orosz ijászok** a fejedel meknél örökül s kísérekül alkalmaztattak. A Krajna-érék élén egy vajda állott, ki nem czekeley tekintélyü lehetett, mert még a XIII. században is Gergely beregi főispán (1299-1307)" **Officialis Dux Ruthenorum**" címmel is illetetett..."

По нашому звучить:

"Ця погранична околиця називалася тодішною "руською" мовою **Країна** і простягалася через комітати (округи): Берг, Ужгорол, Земплин і Шариш, а хоробрі **руські стрільці** цілі століття повнили службу пограничної сторожи та прибічної міліції князів. Над усіма українськими сторожами був один воївода, гідність дуже висока, так як ще в XIII. столітті начальник Берегського комітату, Григорій (1299-1307), називався "**Наказним Вождом Рутенів**".

Дуже цінним причинком являється вістка, яку находимо у згаданого повище знаменитого дослідника Карпатської України, Якова Головацького (1878. р.).

Учений цей запримітив, що по другім боці Карпат, уся полуденна половина Самбірського округу в Галичині називалася в устах народа теж "издавна" "**Країна**". За польських часів навіть сама польська адміністрація розріжняла у так званій "Самборській Економії", між верхівями ріки Стрия та жерелами Дністра, слідуочі **Країни**: Волосянську, Любохорську, Розлуцьку, Ільницьку, Побужську, Гвоздець-

ку, Липецьку, від сіл: Волосянка, Любохоря, Розлучне, Ільник, Підбуж, Гвоздець і Липе. “Очевидна річ”, додає знаменитий учений, що і назва “Верховина” і назва “Країна” походять з прадавньої минувшини, з часів, коли Карпатський Хребет не творив іще границь Угорщини й Польщи, а навіть й Угорщини та Галицької України. **Це останки доісторичних часів** коли то існували інші політичні розграничення, про які історія не заховала нам ніяких памяток”. (1).

Немає ніякого сумніву, що велика земля Українського Народу звалася споконвіку **Україною** (Вкраїною або Країною). Отже, не дивно, що і найдавніша книжна запись того знаменитого імени приміненого до всьої території великокіяжкої Київської Держави стрічається у давніх українських літописях теж дуже вчасно. У так званому Іпатьєвському Списку, нашої Найдавніщої Літописі, вона виступає вже під роком 1187., та повтарається ще під роками 1189., 1213., 1268, 1280, і 1282. Шановне це імя синонімне тут з книжною назвою “Русь”. Тому то й правильно писав знаменитий російський учений, Професор Максимович, родом Українець: “Русская Земля или Украина” (т. III., стр. 365.).

Правильна транскрипція українського ймення **Україна** в англійській мові є: *Ukrainia* подібно як: *Kiovia, Volhynia, Galicia, Podolia, Bukovina, etc.*

Французька транскрипція є: *Ukraine*; німецька: *Ukraina* (давніше: *Ukraine*). (2)

Наш нарід на Закарпатській Україні звав начальника своєї дорогої Країни **Паном Крайником**, тай співає про нього прегарні різдвяні колядки по нинішний день:

(1) *Opus cit.*, pp. 278-279.

(2) Англійський варіант *Ukraine* (все з родівником *the*) є мильний й противний духови англійської мови; він є взятий живцем з французької мови, яка утворила своє *Ukraine*, або *Ucrainie*, правильно (заміною кінцевого *a* на *e*) з польського *Ukraina*, ще в XVI. столітті.

Правильна транскрипція *Ukrainia* виступає в західноєвропейських жерелах ще в XV. та XVI. століттях. Її вживали у своїх англійських статтях наші новітні учені такої міри як: Драгоманив та Грушевський. Трагікомічне форсування варіянту *Ukraine* деякими кругами нашої молоді в Америці кидає на її ментальність некорисне світло.

А в нашого пана, пана Крайника,
Писано, ей писано (1)
Злотом му терем (2) писано!

Тисовії столи, яворові сіни
Писано, ей писано,
Злотом му терем писано!

Хуст, теперішня столиця Карпатської України уважався здавна столицею Підкарпатської Країни, як про це свідчать слідуєчі старинні українські пісні, які наш нарід на Підкарпатті співає по нинішний день:

Писала Країна до Цісаря лисття:
На всем Хусті ледіні
До вуйни беріться!

Або послухайте, якто шумно писали Ваші славні пради до своїх мадярських переможців у Будапешті:

Писала Країна
З Хуста до Будина, (3)
Штоби нам заслали
Червеного вина!

.. А нині, як доносять нам, співають наші Брати на Карпатській Україні інакше; та між іншими співають ось такої:

“Слава Тобі, Волошине,
Батьку наш сердешний,
Що із Хуста до Київа
Стелиш шлях безпешний!”

Змінюються часи, змінюються люди, та змінюються їхні співанки...

Важно знати і теє, що українські Владики Мукачівські звалися Владиками Мукачівської України. Єпископ Андрій Бачинський переніс владичий престіл з Мукачева до Ужгорода 1775. В останньому городі українські закарпатські

(1) Мальовано, розкрашено.

(2) Палац, палата.

(3) Наша преславна “Русалка Дністрова” видана безсмертною “Руською Трійцею” — Шашкевичом, Головацьким та Вагилевичом, — вийшла у “Будині” (Будапешті) 1837 року.

священики підписали акт унії з Римом 24. квітня, 1649. року. Тут на полях прастарого Ужгорода зложив свою буйну голову славний запоріжський Отаман Микола Сірко, що разом з Отаманом Еїстахієм Гоголем, пращуром славного українського письменника, Миколи Гоголя, визволяв Карпатську Україну із турецького ярма, зараз таки після славної Віденської Кампанії, 1683. року, де, як відомо загально, наші славні Козаки чудували цілий світ своїми надлюдськими лицарськими подвигами.

Нині — Мукачево, Ужгород та Берег у руках малярських. Та дасть Бог — всі три ці споконвічні українські городи вернуть назад до звязку зі своєю Матір'ю — Великою Україною. Вернуть вони як і вернуть усі інші поневолені нині українські землі — борше чим ми всі цього надіємось.

Ш.

БАЧИТЕ отже, дорогі наші Брати і Сестри із Підкарпатської України, що хоча й невелика, але славна земля Батьків і Прадідів Ваших. Бачите теж ясно, що й звалася вона споконвіку землею українською. Так теж і зватиметься вона поки світу того!

Не дайтесь отже обдурити нині платним агентам відвічних ворогів наших але станьте всі як один, по стороні правної Влади Карпатської України, під проводом Його Ексцеленції о. др. Августина Волошина; дайте йому Вашу моральну та матеріяльну підмогу, як це вже зробили тут в Америці всі наші Брати і Сестри — Українці з Лемківщини, Галичини, Волині, Полісся, Поділля, Буковини, Білої Русі, Київської та Кубанської України, Чернигівщини, Полтавщини, Харківщини, а навіть потомки славних Донських Козаків.

Поможіть та постійте всі як один, Дорогі та Рідні Брати і Сестри наші, за честь, за славу, за одність і цілість Великої та Славної Вітчизни нашої, згадуючи невмирущі заповіти найбільшого Барда-Кобзаря України:

Бо хто Матір забуває,
Того Бог карає...
Чужі люди цураються
В хату не пускають...

Поможіть та постійте так твердо і вірно, як стояли твердо й вірно за прегарну та преславну Країну Батьків Ваших такі Ваші славні Патріоти, як: Годермарський, Бачинський, Духнович, Раковський, Добрянський, Кралицький, Невицький — та много-много інших.

Поможіть та постійте твердо та вірно, щоб колісь — недай Біг — не впав на Ваші голови страшний прокляв Ваших власних діточок, Ваших внуків і правнуків — не дай Біг!

А коли допоможете та постоїте твердо і вірно, тоді — схилить перед Вами голову увесь культурний світ, а всі Славяни скажуть:

Слава Півкарпатським Русинам-Українцям в Америці, що у велику історичну хвилю не пішли на підшепти своїх відвічних ворогів, але як годиться чесним і свідомим громадянам вільної Америки — стали всі одним муром, одною лавою по стороні своєї правної Влади, що на її чолі стоїть наш старий та випробований Патріот, та неустрашимий оборонець прав свого рідного Народу, Його Ексцеленція о. др. Августин Волошин!

* * *

А НА КІНЕЦЬ — ще одно маленьке слово. Сорок і вісім мільонний Український Народ — це велитень серед народів Європи, який на наших очах стає нині на ноги, та ось уже у короткім часі створить у східній Європі велику **Українську Державу**, яка величиною та числом населення буде два рази так велика як європейська Франція.

Велитень цей йде нестримно до здійснення своєї великої історичної місії — до створення **Великої України** — від Татрів по Кавказ, та від Чорного Моря аж по Балтик — включно з Білою Руссю та Новгородською Землею, які в останне бунтувалися проти захланної Москви, ще року 1650. Який жаль, що великий Гетьман України, славний Богдан Хмельницький, не допоміг вже тоді “Великому Господину Новгородові” розвалити криваву Москву! Інакше виглядала б карта Європи нині!

Та що занедбали зробити предки, цього доконають нині Богданові правнуки!

Україна йде нині вперед кроками велитня до створення великої Української Держави і немає на світі сили, яка могла б нас спинити у цьому стихійному поході до Перемоги

Світла над тьмою, Правди над неправдою та Справедливості над насильством!

А у сповненні тієї нашої завітної Ідеї Великий Український Народ відплатить своїм Другам вдячним серцем, а ворогам дасть відправу мечем та кулеметами!

Іншої дороги немає!

Чаша вікових терпінь, мук і неволі Українського Народу виповнилася у щерть і терпеливість його вичерпалася!

День Народного Суду над своїми віковими кривдниками зближається!

Хай живе та процвітає Карпатська Україна!

Хай живе її перший Прем'єр Ексцеленція о. др. Августи́н Волошин!

Хай живе Велика Україна від Татри по Кавказ, і від Чорного Моря по Балтик!

Хай живе Великий і Вільний Український Народ!

Хай живуть його Великодушні та справедливі союзники — Англія, Франція, Італія та Німеччина!

За Українську Академію Наук Америки:

Олександр Сушко
Президент

Онуфрій Шкорупа-Ковальський
Генер. Секретар

John Scollins
Член-Куратор

ЗАПРИМЧЕНІ ПРОПУСКИ ТА ДРУКАРСЬКІ ПОХОБКИ!

Українська Академія Наук Америки видала отсе "Послання" з нагоди "Конгресу", скликаного "Соединенієм Русскіх Брацтв" у справі "Карпатської України, на день 30. Січня, 1938. р., у Пітс-бурзі, Па. Як відомо загально, Конгрес відложено до дня 16. Січня, 1939. р., а опісля до дня 30. Січня, а вкінці відрочено аж до квітня н. р. Дасть Б'г, що Конгрес цей буде величавою Українською маніфестацією й світлою перемогою **Українського Генія** над усім дотеперішнім качапсько-руським та мадяронським "мракобісієм", яке, на жаль, панушилося вже довго серед наших добрих, чесних та дорогих кожному українському серцю, Карпатських Русинів-Українців.

Серед таких пережить поспіх у складанні та друкуванні нашої книжочки був імперативний; з цієї причини й найшли ся у тексті деякі пропуски та помилки, з яких найважливіші є наступні:

Сторона 3., рядок 9., згори, має бути: величчі (хвилини).

Сторона 4., рядок 10., з гори, має бути: Ruthénes.

Сторона 7., рядок 11., з гори, має бути: ibique; Polonos.

Сторона 7., рядок 12., з долини, має бути quorundam.

Сторона 7., рядок 11., з долини, має бути: sejungit.

Сторона 8., рядок 13., з гори, додати: У грамоті надрукованій у Відні (Ung. Mag. II. Pressburg. 1782. р. 171) читаємо, що 1321. р. українська залога замку Поростянського ("Porostianko") у Земплінській Столиці, звернула ся була до українського князя з проханням засісти на королівським престолі Угорщини. Князем цим українським міг тоді бути лишень один з лицарських синів Галицько-Волинського Українського Короля Юрія (1300-1308?), сина Льва, а внука Короля Данила Великого (1205-1264) — королевич Андрій або Лев. Оба королевичі впали лицарською смертю на полі слави у боротьбі з Татарами. Ляцький король доносив Папі Римському, що оба ці лицарські українські королевичі лягли не лишень за свою найдорощу Батьківщину — Україну, але що вони були й "заборолом усього християнського світу перед заливом азійського варварства зі Сходу", та висловив глибокий жаль по причині їхньої смерті.

Сторона 9. від середини додати: Повторюємо: Корифеї Карпатської України доложать усіх зусиль, щоб раз на віки зодіинити її з рідним Львовом та Київом, як це вже сталося у недавньому ухвалою **Української Народньої Ради** під світлим проводом Батька Волощина та Ключурака, у Хусті, дня 21. Січня, 1919. року. Препам'ятним "**Актом Соборности**" дня 22. Січня того самого року проголошено її частиною Одного Органічного тіла, Великої Української Держави, словами: "...Від нині зливають ся в одно... усі частини України — Галичини, Буковини, Угорщини, Придніпрянської України, в одну Велику Україну..."

Сторона 10., рядок 2., з гори, має бути: старинних.

Сторона 10., середина, має бути: у латинським.

Сторона 10., у замітці (1) додати після слова "unzulässig": ganz unstatthaft ist die Verbindung mit dem thrakischen *Karpatés (vgl. den Namen Carpi)"

Сторона 13, замітка (3), має бути: **Дністровая** (з оригіналу).

Сторона 15, рядок 11., з гори, має бути: весь

Сторона 15, **Примітка до загального числа Українців.** — Статистичні матеріали зібрані нами протягом останніх 38 літ, дають нам основу твердити що: (1) статистичні дані подавані нашими недругами є всі фальшиві; (2) загальне число Українців на всім світі виносить поверх 55 мільонів. Разом з Біло-Русинами ми дорівнюємо чисельно Великій Німеччині, т. є. числимо біля 80 мільонів.

*) Транскрипція латинська з браку грецьких черенків.

The Ukrainian Academy of Sciences of America
Chicago, Illinois
1006 E. 62nd Street